

ย้อนมอง...การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

เพื่อก้าวหน้า..ร่วมจัดการ

นางเยาว์ ยุทธชนะ

นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมระดับโลกที่มีการกล่าวถึงและให้ความสำคัญมานานกว่า 20 ปี โดยในช่วงทศวรรษที่ 1980 ได้มีหลักฐานทางวิทยาศาสตร์แสดงความสัมพันธ์ของการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากกิจกรรมของมนุษย์กับความเสียหายของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ จากผลการศึกษาทางวิทยาศาสตร์นำไปสู่การตระหนักถึงปัญหาและความกังวลของผลกระทบต่อที่อาจเกิดขึ้น จึงได้มีการจัดประชุมนานาชาติขึ้น และนำไปสู่การจัดตั้งคณะกรรมการการเจรจา ระหว่างรัฐบาลด้านกรอบของอนุสัญญาว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Intergovernmental Negotiating Committee for a Framework Convention on Climate Change: INC) ในปี พ.ศ. 2533 และต่อมา INC ได้ยกร่าง อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (United Nations Framework Convention on Climate Change: UNFCCC) ขึ้น และได้มีการลงมติรับรองในวันที่ 9 พฤษภาคม 2535 ณ สำนักงานใหญ่องค์การสหประชาชาติ นครนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา จากนั้นได้เปิดให้มีการลงนามในระหว่างการประชุม Earth Summit ในเดือนมิถุนายน 2535 ณ กรุงริโอ เดอ จาเนโร ประเทศบราซิล ซึ่งมีประเทศต่างๆ รวม 154 ประเทศได้ร่วมลงนาม และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 21 มีนาคม 2537 (ค.ศ. 1994)

การรณรงค์ด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ตระหนักถึงปัญหาในกระแสที่ทุกประเทศทั่วโลกต่างต้องเผชิญร่วมกันนั้น องค์การสหประชาชาติ (United Nations; ตัวย่อ: UN) ได้ประกาศ ในวันที่ 5 มิถุนายน ของทุกปี เป็น “วันสิ่งแวดล้อมโลก” ซึ่งในแต่ละปีจะมีคำขวัญวันสิ่งแวดล้อมโลก เพื่อรณรงค์ให้เกิดการตื่นตัว และตระหนักต่อสถานการณ์สิ่งแวดล้อมที่วิกฤตและส่งผลกระทบต่อทุกพื้นที่ของโลก

สำหรับการรณรงค์ให้ทุกประเทศตื่นตัวต่อปัญหาภาวะโลกร้อน ซึ่งส่งผลกระทบต่อสภาพภูมิอากาศ นั้น องค์การสหประชาชาติ ได้มี คำขวัญวันสิ่งแวดล้อมโลกเพื่อรณรงค์เรื่องดังกล่าวเป็นระยะ ได้แก่ ปี พ.ศ. 2532 ซึ่งมีคำขวัญว่า “ภาวะโลกร้อน (Global Warming, Global Warming)” และในช่วงปี พ.ศ. 2550-2552 โดยในปี 2552 มีคำขวัญว่า *คุณคือพลัง ช่วยหยุดยั้งภาวะโลกร้อน (Your Planet Needs You - Unite to Combat Climate Change)*

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเป็นปัญหาร่วมระหว่างประเทศ และประเทศไทยร่วมเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยการสนับสนุนความร่วมมือในกรอบสหประชาชาติ และความร่วมมือในภูมิภาคและอนุภูมิภาครวมทั้งอาเซียนที่จะแก้ไขผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ประเทศไทยมีการดำเนินงานการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ดังนี้

การขับเคลื่อนในระดับนโยบาย

- รัฐบาลไทยได้ลงนามเข้าเป็นภาคีความตกลงปารีส เมื่อปี 2559 และได้กำหนดเป้าหมายลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกลงร้อยละ 20-25 ภายในปี ค.ศ. 2030
- จัดทำแผนแม่บทรับรองการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2558-2593 แล้วเสร็จเมื่อปี พ.ศ. 2558
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564 จัดทำบนพื้นฐานของกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) ซึ่งเป็นแผนหลักของการพัฒนาประเทศ และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) โดยมีประเด็นการปรับระบบการผลิต การเกษตรให้สอดคล้องกับพันธกรณีในด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและศักยภาพของพื้นที่ และประเด็นการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและยกระดับคุณภาพสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เร่งเตรียมความพร้อมในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และเพิ่มขีดความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมทั้งบริหารจัดการเพื่อลด ความเสี่ยงด้านภัยพิบัติทางธรรมชาติ
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) โดยสำนักงานประสานการจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานประสานงานกลางแห่งชาติ (National Focal Point) ของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และพิธีสารเกียวโต ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๗
- จัดตั้งองค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) หรือ อบก. ในปี 2550
- “คณะกรรมการนโยบายการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแห่งชาติ” จัดตั้งขึ้นตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการดำเนินการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2550

การขับเคลื่อนในระดับพื้นที่

ตามที่รัฐบาลไทยกำหนดเป้าหมายลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกลงร้อยละ 20-25 ภายในปี ค.ศ. 2030 โดยแนวทางการดำเนินงานจะสอดคล้องกับกรอบของความตกลงปารีส ซึ่งประกอบด้วย 3 ด้าน 1) การปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Adaptation) 2) การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและส่งเสริมการเติบโตที่ปล่อยคาร์บอนต่ำ (Mitigation) และ 3) การสร้างขีดความสามารถด้านการบริหารจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Capacity Building) ภายใต้กลยุทธ์ที่สอดคล้องกับความตกลงปารีส ทั้ง 3 ด้านจะมีการดำเนินงานในประเด็นต่างๆที่เกี่ยวข้อง อาทิ ด้านพลังงาน ป่าไม้ การจัดการของเสีย

๑. ด้านการปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Adaptation)

พบว่าหลายพื้นที่ได้รับการส่งเสริมให้มีการศึกษาเพื่อเกิดการพัฒนา /แนวทางการปรับตัว ได้แก่

- การพัฒนาการปลูกข้าวพื้นบ้านในพื้นที่นาหลังน้ำท่วม ชุมชนท่าช้าง ตำบลพนาตุ่ง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง
- โครงการ แนวทางการวางแผนด้านผังเมืองเพื่อรองรับความเสี่ยงจากการ เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ: กรณีศึกษาปัญหาน้ำท่วมและแนวทางการจัดการ น้ำท่วมในเขตผังเมืองรวมพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๒. ด้านการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและส่งเสริมการเติบโตที่ปล่อยคาร์บอนต่ำ

- สมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสหภาพยุโรป (European Union; EU) เพื่อทำโครงการเทศบาลไทยมุ่งสู่เมืองคาร์บอนต่ำ โดยมุ่งส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สมัครใจได้ดำเนินงานด้านการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและส่งเสริมการเติบโตที่ปล่อยคาร์บอนต่ำ (Mitigation) ซึ่งดำเนินการตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2555 และสิ้นสุดเดือนมกราคม 2558 โดยมีการดำเนินการตาม 4 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 เมืองแห่งต้นไม้ ยุทธศาสตร์ที่ 2 เมืองไร้มลพิษ ยุทธศาสตร์ที่ 3 เมืองพิชิตพลังงาน ยุทธศาสตร์ที่ 4 เมืองที่มีการบริโภคยั่งยืน

สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 14 (สุราษฎร์ธานี) ที่เข้าร่วมโครงการเทศบาลไทยมุ่งสู่เมืองคาร์บอนต่ำ จำนวน 3 แห่ง ได้แก่เทศบาลเมืองทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช เทศบาลตำบลมาบอำมฤต จังหวัดชุมพร เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๓. ด้านการสร้างขีดความสามารถด้านการบริหารจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Capacity Building)

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจัดสรรงบประมาณแก่สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด เพื่อดำเนินโครงการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ในด้านเพิ่มพื้นที่สีเขียว การจัดการของเสีย

การเดินทาง...ร่วมจัดการ จากข้อมูล พบว่า ในพื้นที่รับผิดชอบทั้ง 4 จังหวัดของสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 14 ยังมีการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศค่อนข้างน้อย ดังนั้น แนวทางการขับเคลื่อนเพื่อให้เกิดการจัดการในระดับจังหวัดและท้องถิ่น คือ จะต้องสร้างความเข้าใจ และเพิ่มศักยภาพสร้างขีดความสามารถให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในภาคส่วนต่างๆ เพื่อให้สามารถขยายผลการดำเนินงานในเชิงพื้นที่เพิ่มขึ้น และส่งผลให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้